

Brązowa plamistość pomidora i mozaika tytoniu – najważniejsze zagrożenia dla plantacji tytoniu w czerwcu

W czerwcu plantatorzy tytoniu powinni zwrócić szczególną uwagę na występowanie wciornastka tytoniowca (*Thrips tabaci*), który jest głównym wektorem wirusa brązowej plamistości pomidora (TSWV – Tomato spotted wilt virus). Niewielki owad o długości 1–1,3 mm masowo pojawia się od połowy maja do końca czerwca. Szczególnie narażone na jego naloty są plantacje położone w pobliżu śródpolnych zadrzewień, zakrzaczeń oraz nieużytków stanowiących miejsca zimowania szkodnika.

Żerowanie wciornastków na młodych liściach powoduje powstawanie srebrzystoszarych przebarwień, jednak największe zagrożenie stanowi przenoszenie wirusa TSWV. W początkowej fazie infekcji na roślinach obserwuje się jasne lub żółtawe przebarwienia młodych liści. W dalszym rozwoju choroby pojawia się charakterystyczne żółknięcie i zaginanie wierzchołka wzrostu, zahamowanie wzrostu roślin, nekrozy liści oraz ciemne smugi na łodygach (foto 1.). Silnie porażone rośliny często zamierają, powodując znaczne straty w plonie.

Fot. 1. Objawy TSWV na tytoniu (fot. A. Trojak-Goluch)

W pierwszej połowie czerwca 2026 roku na wybranych plantacjach tytoniu w województwach lubelskim, świętokrzyskim i małopolskim stwierdzono obecność roślin porażonych wirusem TSWV. W zależności od plantacji udział chorych roślin wynosił od 5 do 15%.

W przypadku stwierdzenia obecności wciornastków zaleca się podjęcie działań ograniczających liczebność szkodnika oraz ryzyko dalszego rozprzestrzeniania wirusa. Należy usuwać z plantacji rośliny wykazujące objawy choroby oraz wykonywać zabiegi insektycydowe zgodnie z aktualnym programem ochrony tytoniu <https://www.agrofagi.com.pl/plik,4117,tyton-pdf.pdf> Wskazane jest również objęcie zabiegami przyległych miedz, ugorów i zakrzaczeń, które mogą stanowić rezerwuuar wciornastków.

Mozaika tytoniu (TMV) – drugi istotny problem na plantacjach

Drugim ważnym zagrożeniem obserwowanym na plantacjach tytoniu w województwie małopolskim jest mozaika tytoniu, wywoływana przez wirus Tobacco mosaic virus (TMV). Choroba objawia się charakterystyczną mozaikowatością liści, występowaniem jasno- i ciemnozielonych przebarwień, deformacją blaszki liściowej oraz zahamowaniem wzrostu roślin (foto. 2). W warunkach silnego porażenia może dochodzić do znacznego obniżenia jakości oraz wartości handlowej surowca.

Fot. 2. Objawy mozaiki tytoniu (TMV) (fot. A. Trojak-Goluch)

Należy podkreślić, że obecnie nie ma możliwości chemicznego zwalczania wirusa mozaiki tytoniu. Po stwierdzeniu objawów choroby zaleca się systematyczne usuwanie porażonych roślin z plantacji, aby ograniczyć źródło infekcji.

W profilaktyce szczególne znaczenie mają działania zapobiegawcze. Wirus TMV bardzo łatwo przenosi się mechanicznie poprzez kontakt z zakażonymi roślinami, ręce pracowników, narzędzia, maszyny oraz resztki roślinne. W celu ograniczenia ryzyka wystąpienia choroby zaleca się:

- stosowanie zdrowego materiału nasadzeniowego,
- regularną dezynfekcję narzędzi i sprzętu wykorzystywanego podczas prac pielęgnacyjnych,
- unikanie wykonywania zabiegów w łanie podczas zwilżenia roślin,
- usuwanie i niszczenie porażonych roślin oraz resztek poźniwnych,
- ograniczanie kontaktu pracowników z wyrobami tytoniowymi podczas prac na plantacji,
- przestrzeganie zasad higieny podczas wykonywania zabiegów agrotechnicznych.

Regularna lustracja plantacji oraz szybkie reagowanie na pierwsze objawy chorób wirusowych są kluczowe dla ograniczenia strat i utrzymania wysokiej jakości surowca tytoniowego.

Opracowano: Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy w Puławach